

İHLASLI AMEL VE ALLAH RIZASI

Bismillâhirrahmânirrahîm.

El-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemin ves-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ ve senedina Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihşânin ilâ yevmi'd-din.

Emmâ ba'dü.

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem ennehû kâle:

أَخْلَصُ دِينِكَ يَكْفِيكَ الْعَمَلُ الْقَلِيلُ

"Ehlis dîneke yekfike'l-amelü'l-kalîlü"

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah Teâlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi, afiyeti üzerinize olsun. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin ehadîsi şerîfesinden, âyetlerden, salihlerin haberlerinden bir miktar sizlere nakletmeye

çalışacağım. İzahata geçmeden önce, evvelen ve hasseten Efendimiz Muhammed-i Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin ruhi için, sonra sair enbiya ve mürselinin, bütün evliyâullahın ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimizin ashâbından bize kadar müteselsilen gelmiş geçmiş olan bütün sadat ve meşayih-i turuk-u aliye'mizin ve okuduğumuz hadîs-i şerîflerin ilimlerin bize kadar ulaşmasında emek sarf etmiş olan ulemânın ve ravilerin cümlesinin ruhları için, uzaktan yakından bu bilgileri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin ahirete intikal ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, ve hayatta olanlarımızın da sıhhat, afiyet, saadet ve selamet üzere yaşayıp hüsnü hatimelerine âil olmamız için bir Fâtîha, üç İhlâs-ı şerîf kıraat eyleyelim.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Hepimizin çok âşikâr bir şekilde bildiğimiz gibi bu dünya bir imtihan yeri. Bu dünya fani. Biz bir zaman sonra buradan ayrılıp Allah Teâlâ Hazretlerine döneceğiz, O'nun huzuruna çıkacağız ve bu dünyada yaptıklarımızdan inceden inceye hesap göreceğiz.

Bugün bir kitapta okudum ki, vefat etmiş bir zatı görmüşler, sormuşlar nasıl oldu?

Hiç bir şey kalmadan her şey inceden inceye hesaplandı demiş. Sarığımın içinde bir ibrişim tel vardı, ipek tel. Onu dahi hesaba koydular. O halde bize Allah Teâlâ Hazretlerinin rızasına uygun salih amel işleyip, burada ahiret için azık hazırlamamız, hazırlık yapmamız gerektiği gün gibi âşikâr. Yalnız nasıl insanın bir bedeni var, bir ruhu varsa, öldüğü zaman ruh gidiyor, ceset olduğu yerde kalıyor ama kıymeti yok. Ruh gitti çünkü. Onu alıp defnediyorlar. Nasıl her şeyin bir dış görünüşü var, bir iç yüzü varsa, her şeyin bir zahiri, bir batını varsa, amellerin de, yapacağımız işlerin de bir dış kalıbı vardır, dış şekli vardır. Bu çok önemlidir. Dış şekli önemlidir. Namazı şeklinde uygun olarak kılmazsak olur mu?

Olmaz. Rükusunu, secdesini güzel yapmamız lazım. Hatta Peygamber Efendimiz bir zat çölden gelmiş bilgisi az, bedevi çok hızlı bir şekilde namaz kılınca uzaktan bakmış, çok süratli böyle oturup kalkıyor, eğilip doğruluyor. Demiş ki; ey filanca sen namazını yeniden kıl. Çünkü sen namaz kılmadın. Kıldı halbuki gözünün önünde kıldı, bitirdi selam

verdi ama. kılmış sayılmıyor. Çünkü şuuru iştirak etmeden yaptığı amele hemen şey oldu bitti. Bir kere daha kılmış. Demiş gene olmadı, bir daha kıl. Sen namaz kılmadın, üç defa tekrarlatmış. Buradan anlaşılıyor ki şekil önemli. Dış şekli muhakkak güzel yapacağız, itina edeceğiz ama nasıl vücut önemli olduğu gibi ruh da önemli ise, şimdi bazı insanların vücudu sapasağlam oluyor. Hiçbir rahatsızlık yok. Turpu sıkısa suyunu çıkartıyor. Gayet güçlü kuvvetli ama, ruhen bozuk olduğu zaman, ruhen rahatsız olduğu zaman bir işe yaramıyor.

Demek ki bedenden ayrı bir de ruha itina etmek lazım. Amellerin de Allah Teâlâ Hazretleri, biz namaz kılıyoruz, oruç tutuyoruz, zekât veriyoruz, hacca gidiyoruz, Kur'an okuyoruz, sadaka veriyoruz. Bunların hepsinin kabul olması için bir ruhu var. Amelin ruhu iç yüzü var, iç vasfı var. Amelin iç vasfı ihlâs dediğimiz şeydir. Şimdi bugün ihlâs ile ilgili birkaç haberi size nakledeceğim.

Yalnız bundan evvel pazar günü hulûli ile müşerref olmuş bulunduğumuz Receb-i şerîfinizi cümlenize tebrik ederim. Allah Teâlâ Hazretleri, şu Receb ayını ve Şaban ayını bizler için mübarek ve hayırlı eylesin. Bizi sıhhat ve

afiyetle, rahmet ve mağfiret ayı olan Ramazana eriştirsın. Oradan müstefit ve müstefiz eylesin, feyiz yap eylesin. Yarın, perşembe günü, ondan sonra ertesi gün cuma. Perşembeyi cuma'ya bağlayan akşam. Yani yarın akşam Recep'in ilk cuma akşamıdır. Malum İslâmi ölçülere göre gün güneş battığı zaman bitiyor.

Yarın perşembe ne zaman bitecek?

Güneş battığı zaman bitecek. Cuma ne zaman başlayacak?

İşte güneş battı, cuma başladı. Onun için yarın akşam cuma akşamıdır. Yarın cuma akşamı Regaib gecesidir. İçinde o kadar çok böyle lütuflar, sevaplar, mağfiretler, rahmetler var ki onun için melekler o geceye Regaib gecesi diye isim vermişler. Şimdi söze başlarsam unutturum. İnsan böyle bir mübarek geceyi karşılamak için yarından oruçlu olsa, sabahdan, perşembe gününü oruçlu tutmuş olsa, oruçlu olarak o regaib gecesine erişse, ondan sonra da o geceyi nafîle ibadetler yaparak, tesbihler çekerek, Kur'an-ı Kerîmler okuyarak, borç olan, üzerinde, boynunda borç olmuş olan namazları kaza ederek, sadakalar vererek,

iyilikler yaparak değerlendirdirse çok büyük sevaplara nâil olur.

Allah Teâlâ Hazretleri bu kandil gecemizi cümlemiz hakkında hayırlı eylesin.

a. İhlâslı Amel'in Fazileti

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hazretleri Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'ın bize naklettiğine göre buyurmuş ki; Bu Ebû Hüreyre *radıyallahu anh* nakletmiş deyip geçiyoruz ya, hiç bir kısırtı olmadan yüreğimizde fakat Şefi el Esbâhi isimli zat Medine-i Münevvere'ye gelmiş Mescid-i Nebevi'ye girmiş bakmış orada insanlar bir şahsın başında toplaşmışlar, sevgiyle etrafında toplanmışlar dinliyorlar. Kimdir bu demiş?

Demişler ki bu Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*. Ebû Hüreyre. Herkes etrafından soracağını sorup dağıldıktan sonra yanına yanaşmış. Sen demiş Resûlullah'ın ashâbından mısın?

Evet ashâbındayım. Peki demiş ant veriyorum sana demiş. Ant veriyorum Allah aşkına. Resûlullah'tan işittiğin bir hadîs-i şerîfi söyle ben de faydalanayım ondan demiş. Şöyle bana söylenecek bir hadîs-i şerîf, bildiğin hadîs-i şerîflerden bir hadîs-i şerîf anlat diye söylemiş.

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*, olur söyleyeyim demiş ama gözlerinden yaş akarak anlatmış bu okuyacağım hadîs-i şerîfi. Hatta birkaç defa kendinden geçmiş, olur söyleyeyim demiş, tekrar ayılmış. Ondan sonra tekrar kendinden geçmiş, tekrar olur söyleyeyim demiş. İşte burada, şu Mescid-i Nebevî'de Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleriyle ben karşı karşıya idim, diz dize böyle yakın bir şekilde oturmuştuk, o bana söyledi filan derken, gözyaşlarıyla böyle ayılarak bayılarak öyle okumuş bu hadis-i şerifi. Şimdi ben de size oradan naklediyorum.

إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ
أُسْتُشْهِدَ فَأَتَىٰ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَتَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ: قَاتَلْتُ
فِيكَ حَتَّى أُسْتُشْهِدْتُ قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا قَالَ
كَذَبْتُ وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ جَرِيءٌ فَقَدْ قِيلَ ثُمَّ
أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ
وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ رَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ
وَقَرَأَ الْقُرْآنَ فَأَتَىٰ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَتَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ: فَمَا
عَمِلْتَ فِيهَا قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ وَقَرَأْتُ

فِيكَ الْقُرْآنَ قَالَ: كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ
لِيُقَالَ: إِنَّكَ عَالِمٌ وَقَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ: هُوَ قَارِئٌ
وَقَدْ قِيلَ ثُمَّ أَمَرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي
النَّارِ وَرَجُلٌ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ
الْمَالِ كُلِّهِ فَأَتَى بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ: فَمَا
عَمِلْتُ فِيهَا قَالَ: مَا تَرَكَتُ مِنْ سَبِيلٍ تُحِبُّ أَنْ
يُنْفَقَ فِيهَا إِلَّا أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ قَالَ: كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ
فَعَلْتَ لِيُقَالَ هُوَ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ ثُمَّ أَمَرَ بِهِ فَسُحِبَ
عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ

"İnne evvele'n-nâsi yûkzâ yevme'l-ki-yâmeti aleyhi racülün üstüşhide fe-ütiye bihî."

Kıyamet günü olacak. Kıyamet gününde insanlar mahşer yerinde toplanacaklar. Evvelin ve ahirin gelmiş ve geçmişler ve gelecekler, hepsi mahşer yolunda cem olacaklar. Allah Teâlâ Hazretleri mahşer halkına hükmetmek üzere, amellerini değerlendirmek ve onları cennet ve cehenneme buyurmak üzere gelecek.

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً

"Ve terâ külle ümmetin câsiyeten."

Her ümmeti hürmetten, dehşetten diz çökmüş görürsün. Ayakta durmağa hal ve mecal yok. Öyle dehşetli bir günde. Herkes diz çökmüş. İlk önce aleyhine hükmedilecek şahıs anlatılıyor bu cümle ile. İlk önce aleyhine hükmedilecek olan şahıs, racülün, bir adamdır. *Üstüşhide* öldürülmüş.

Nasıl öldürülmüş ama?

"Fe-ütiye bihî." Nasıl öldürülmüş ama, müslümanlarla kâfirler arasında yapılan bir savaşta öldürülmüş, şehit diye sayılmış yani.

"Fe-ütiye bihî." O getirilir huzura. Sıra ona geldi, hesap sırası ona geldi. Huzura getirilir.

"Fe-arrafehû ni'metehû"

Allah Teâlâ Hazretleri ona nimetini bildirir. Tarif eder. Yani denilecek ki kullara;

Ey kulum ben sana akıl vermedim mi?

Ben sizi müslümanlar arasında yaşatmadım mı?

Ben sana sıhhat vermedim mi?

Ben sana afiyet vermedim mi?

Ben sana Resûl göndermedim mi?

Resûlullah'ın haberlerini duymadın mı?

Şöyle yapmadım mı?

Böyle lütfetmedim mi?

diye nimetler kendisine sayılacak.

"Fe-arafehâ"

Kişi de itiraf edecek. Evet ya Resûlallah.

Evet ya Rabbi. Evet, böyle oldu. Hepsini sen bana böyle in'am ve ihsan eyledin.

"Kâle: Fe-mâ 'alimte fîhâ."

Pekala, bu nimetlere karşılık sen nasıl kulluk ettin?

Bu nimetlere karşılık sen nasıl kulluk ettin bunun mukabilinde?

Diyecek ki,

"Kâle: Kâteltü fîke hattâ üstüşhiddtü." Senin yolunda çarpıştım, nihayet şehit edildim ya Rabbi. Öldürüldü ya, Müslümanlarla kâfirler arasında yapılan bir savaşta öldürüldü ya, öyle diyecek.

"Kâle: Kezebte"

Allah Teâlâ Hazretleri azamet ve celal ile ona buyuracak ki, yalan söyledin.

"Ve-lâkinneke kâtelte li-en yükâle cerîün fe-kad kîle."

Sen ne kahraman adam desinler, ne cesur desinler diye böbürlenmek için halk seni alkışlasın, sevsin, el üstünde tutsun diye

çarpıştın. Benim rızam için çarpışmadın. Dünyada da öyle denildi. Ne kahraman adam da denildi. Orada aldın alacağın şeyi, karşılığı.

"Sümme ümira bihî". Ve böyle denildikten sonra tabi ne diyecek Allah Teâlâ Hazretlerinin huzurunda, o hesabın, o dehşeti içinde, kimenin bir şey demeye zaten gücü mü var?

"Ümire bihi". Emrolunacak,

"Fe-sühibe alâ vechihî". Yüzü üzere sürüklenecek.

"Hattâ ülkiyef l'n-nâri". Cehenneme atılacak.

"Ve racülün te'alleme'l-'ilme ve 'allemehû". Bir başka şahıs getirilecek. Aleyhine hükmedilen şahıslar anlatılıyor bu hadîs-i şerîfte. Ve Ebû Hüreyre *radıyallahu anh* gözyaşlarıyla anlatıyor, naklediyor.

"Racülün teallemel-'ilem". Bir adam ki ilim öğrenmiş,

"Ve allemehû". Bunu başkalarına öğretmiş.

"Ve karael-kur'âne". Ve Kur'an-ı Kerim'i okumuş.

"Fe-ütüye bihî." Bu şahıs yine getirilecek.

"Fe-arrafahû ni'amehû fe-arrafehâ."

Allah Teâlâ Hazretleri bu şahsa da nimetlerini sayacak. Ben sana sıhhat verdim,

afiyet verdim, ilim verdim, öğrenecek kabiliyet verdim, zeka verdim, hafıza verdim, öğrendin. Ondan sonra da efendim şu nimetler içinde yaşadın. O da evet Ya Rabbi diye itiraf edecek, ikrar edecek, kabul edecek.

"Kâle: Femâ amilte fîhâ." Bu nimetlere mukabil Sen nasıl bir kulluk işledin, ne yaptın? Söyle bakalım.

"Kâle: Te'alletü'l-'ilme ve 'alletühû ve kara'tü fîke'l-Kur'âne." Ya Rabbi diyecek. Ben ilmi öğrendim, başkalarına öğrettim ve Kur'an-ı Kerîm okudum. Senin rızan için hepsi.

"Kâle: Kezebte". Yalan söyledin denilecek kendisine. Başka bir rivayet var, o rivayette de deniliyor ki, yalan söyledin deyince bütün melekler de yalan söyledin diye tekrar edecekler. Allah Teâlâ Hazretleri yalan söyledin buyurunca.

"Velâkinneke te'alletü'l-'ilme li-yükâle: İnneke 'âlimün ve kara'te'l-Kur'âne li-yükâle: Hüve kâriün." Sen yalan söyledin. Sen ilmi âlim desinler diye öğrendin, Kur'an-ı Kerîm'i de ne kadar güzel hafız, ne güzel okuyor desinler diye öğrendin.

"Ve kad kîle." Bu da dünyada sana denildi.

"Sümme ümira bihî fe-sühîbe alâ vecihî hattâ ülkiye fi'n-nâri." Sonra emrolunur, yüzü üzere sürüklenir ve cehenneme atılır.

"Ve racülün vesse'allâhü aleyhi ve e'tâhü min esnâfi'l-mâli". Üçüncü kişi bir adamdır. Allah Teâlâ Hazretleri ona rızkını geniş eylemiş. Malı bol vermiş. Çeşit çeşit mallar vermiş.

"Fe-ütiye bihî". O da getirilir."

"Fe-arrafehû ni'amehû". Allah Teâlâ Hazretleri ona nimetlerini sayar, tarif eder.

"Fe-arrafehâ". O da o nimetleri itiraf eder.

"Gâle: Femâ 'amilte fîhâ." Peki ey kulum, bu nimetlerime mukabil bana nasıl kulluk eyledin diye sorulur kendisine.

"Kâle: Mâ terektü min sebîlin tühîbbü en yünfeka fîhâ illâ enfektü fîhâ leke." Yâ Rabbi! Hiçbir yol, hiçbir şekil, hiçbir tarz, hiçbir çare bırakmadım. Senin sevdiğin her çeşit ile her yola efendim malımı infâk eyledim.

"Kâle: Kezepte." Ona da denilir ki, yalan söyledin.

"Ve-lâkinneke fe'alte li-yükâle hüve cevâdün". Ne cömert adam desinler diye şöhret için, alkışlanmak için, beğenilmek için yaptın bunu.

"Fe-kad kîle". Bu da sana denildi.

"Sümme ümira bihî fe-suühibe alâ vecihihî hattâ ülkiye fi'n-nâri."

Bu da ötekiler gibi emrolunur, yüzü üstü sürüklenerek cehenneme atılır. Bu hadîs-i şerîf Müslim, Neseî, Tirmizî, İbn Hibbân tarafından zikredilmiş. Hasen hadîs-i şerîf olarak yani sıhhatli bir hadîs-i şerîfolarak nakledilmiş. Bu hadîs-i şerîflerdeki misallerden hangi ders çıkıyor?

Şu ders çıkıyor ki, bir insan bir işi Allah rızası için yaparsa kurtulur. Dünyada bir başka işi hesaba katarak, onu o faydayı, o menfaati düşünerek yaparsa kurtulmaz. İşte bu haber şeye gelmiş. Bu Şefi el Esbâhi dinledikten sonra almış bu haberi, Şam'a gelmiş, Şam'da Muaviye'nin huzuruna girmiş ve anlatmış. Muaviye *radıyallahu anh* ağlamış, ağlamış, ağlamış, ağlamış. Hatta bir fenalık geçirmiş böyle. Onun üzerine adamları, yakınları, etrafındaki şeyler, muhafızları vesaire, ya bu adam ne kötü adam geldi bir haber söyledi falan diye haber söyleyene biraz böyle sinirlenmişler de. Fakat o kalkmış, demiş ki; ey bu adamların hali böyle olursa bizim halimiz nice olacak diye. O çok daha fazla böyle esef ifade etmiş. Demiş ki bunun dediği bu hadîs-i şerîf doğrudur. Çünkü

Kur'an-ı Kerîm'de şu âyet-i kerîme var demiş. O âyet-i kerîmeyi şimdi okuyacağım. Yalnız bir hususa işaret etmek istiyorum onun bu hareketi üzerine. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyurdu ki; benden size bir söz nakledilirse onu Kur'an-ı Kerîm ile ölçün. Eğer Kur'an-ı Kerîm'e muvaffıksa kabul edersiniz. Değilse onu söyleyen demek ki uydurmuştur diye, oradan ölçü alırsınız diye bir hadîs-i şerîfinde buyurmuştur. Muaviye *radiyallahu anh* da Kur'an-ı Kerîm'den âyet-i kerîme ile düşünüyor. Çünkü kendisi Resûlullah'tan bizzat duymadı, naklediliyor kendisine. Birkaç kişiden geldiği için o edebe riayeten hareket etmiş.

O âyet-i kerîme ne?

Estaüzübillah. Bismillâhirrahmânirrahîm.

Kısaca ifade edelim.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ
أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ

Men kâne yürîdü'l-hayâte'd-dünyâ.

Kim bu dünya hayatını istiyorsa, yani maksadı dünyalık kazanmak, dünyada hoş vakit geçirmek, yaşamak ise, *ve ziyneteha*, onun süsüne, ziynetine, alâyişine kapılmışsa,

Ve zînetehâ nüveffi ileyhim e'mâlehüm fîhâ ve hüm fîhâ lâ yübhasûn. (Hûd Suresi 15. Ayet)

Böyle bir niyetle olan kimseye Allah Teâlâ Hazretleri fırsat verir, imkan verir, amellerini o tarafa yöneltir ve istedikleri engellenmez, o istediklerine ulaşır. Allah Teâlâ Hazretleri bu dünyayı imtihan dünyası yaratmış olduğu için engellemez. Madem böyle şey yapıyor, dünyada istedikleri verilir ama dünya hayatını istedi. Dünyanın süsünü, alayışını, ziynetini istedi.

Ne olacak sonra?

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ
مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلُ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Ülâike'llezîne leyse lehüm fî'l-âhirati illâ'n-nâr.

Bunlar o kimselerdir ki, ahirette onlara cehennemden başka bir karşılık olmayacak.

Ve habita mâ sane'û fîhâ.

Ve dünyada işledikleri bütün işlerin hepsi boşa gidecek.

Ve bâtilün mâ kânû ya'melûn.

İşledikleri amellerin hepsi bâtil olacak diye âyet-i kerîmeyi okumuş. Şimdi buradaki anlatılan bu hadiselerde anlatılan hadise işte bizim sözünü etmek istediğimiz haldir. Yani bir insan şehit düşüyor ama şehitliği kabul olmuyor. Bir insan ilim öğreniyor, öğretiyor, Kur'an okuyor ama öğrendiği, öğrettiği, okuduğu kabul olmuyor. Bir insan para sarf ediyor ama kabul edilmiyor.

Neden?

Bak dış şekli var. Amellerin dış şekli itibariyle dışarıdan bakan bir insan fena görmeyecek yani. Bak işte ne güzel mal veriyor sağa sola, para dağıtıyor falan diyecek. Amelin içi bozuk. Elmanın dışı güzel, içi çürük. Portakalın dış kabı pırıl pırıl parlıyor, içine küf girmiş, yenecek halde değil, açar açmaz atacaksın çöp tenekesine, içi bozuk. Şimdi işte bu içinin güzel olması hadisesine bizim dinimizde ihlâs derler.

İhlâs kelime manası olarak nedir?

Bir şeyi hâlis etmek demek. Hâlis altın diyoruz.

Ne demek?

İçinde katışık yok. Hâlis tereyağı.

Ne demek?

İçinde başka uydurma madde yok. Hâlis sût.

Ne diyoruz?

İçine su katılmamış. Her şeyin hâlis yün. İçine orlon katılmamış, başka madde katılmamış. Hâlis pamuk. İşte bir amelin içine başka bir şey katılmamışsa o amele ihlâslı amel deniliyor. O ameli yapan kimseye ihlâslı kimse deniliyor. Çünkü niyetine başka şey katıştırmadı. Bak niyetine başka şey katıştırdığı zaman makbul olmuyor. Başka bir şey katıştırmayan kimseye muhlis derler. İnsan ihlâslı olmaya çalışır ama ihlâsın incelikleri vardır. Şimdi bir kere insan yaptığı ibadeti Allah'ı bilip Allah için yapacak. Allah'a ibadet edecek. Allah'a kulluk edecek. Böyle yaparsa Allah için ihlâslı olmuş oluyor.

b. İhlasa Aykırı Durumlar

Aksini yaparsa Allah'tan gayrı için yaparsa ona ne diyoruz?

Şirk diyoruz. Yani bir insan kurban kesmiş. Amma niçin kesmiş?

Güneş'e kesmiş, ay'a kesmiş, filanca yıldız'a kesmiş, falanca puta kesmiş. Kesti ama Allah için kesmedi, başka bir varlık için kesti,

şirk, müşriklik yaptı, makbul değil. İhlâsın en kalın çizgilerle ilk önde görünen şekli bu.

İkincisi.

İslâmi ibadeti yapıyor ama kalbi sevdiğinden, o ibadeti istediğinden değil. Gösteriş için, başkasını kandırmak için ve dünya menfaati sağlamak için yapıyor. Geliyor Kur'an-ı Kerîm okuyor, ondan sonra para toplayacak, alacak o parayla kumar oynayacak. Veyahut Hacı Bayram'ın karşısına geçiyor, yere bir mendil seriyor, başlıyor Kur'an okumaya, parayı topladıktan sonra da farz edelim, kumara gidiyor. Bu, Kur'an okuyor ama Allah rızası için yapmadı. Bunda da bir çeşit şirk var. Her ne kadar ben Allah'a inandım, Allah'tan gayriye tapmıyorum dese bile, ahiret amelini dünya menfaati toplamak için yaptığından bu da bir çeşit şirk. Bu da tabi böyle bir insanın ameli de katiyen kabul olmaz ve böyle bir şeyde son derece çirkin bir hareket olduğu gayet âşikâr.

Üçüncü bir cinsi vardır ki yani biz bu ikisinden Allah hıfz eylemiş, Allah'tan gayriye tapmıyoruz. Namaz kılarken, hayır ve hasenat yaparken de bu hacı bayramda para toplayan herifin yaptığı gibi de yapmıyoruz. Elhamdülillah, Allah korusun kurtarsın. Ama bakın ne

çeşitlerini sayıyor Gazzâlî. Gazzâlî'nin saydığı çeşitlerden birazını söyleyeyim. Mesela adam veya kadın oruç tutar, tutar ama hem sevap kazanayım diyor hem de çok şişmanım, biraz zayıflıyım diyor.

Yapar mı?

Pek çok kimse yapıyor. Allah affetsin.

Bak sayacağım daha. Sonra hac eder. Hac eder ama seyahat edeyim de biraz içim açılsın, sıkıldım diye seyahat ediyor. Hem hacc edeyim hem de biraz içim açılsın, burada fazla sıkıldım. Yani burada biraz kalırsam belki şu zarar gelecek, bu zarar gelecek. Gideyim de üç ay buradan kaybolayım. Veyahut burada şu sıralarda tehlikeli bir hava var. Düşman gelebilir, bana sıkıntı şey yapar. Gideyim şey yapayım. Kaçıyor yani kendisini emniyete almak için. Veya çoluk çocuktan bıktım usandım. Geçim şeyinden canıma tak dedi. Biraz gideyim tek başıma. Kalsın çoluk çocuk burada. Usandım be. Nedir bu sabahtan akşama aylar, haftalar, yıllar onların için uğraştım. Biraz kendimi şöyle şey yapayım. Keyfi için gidiyor. Bunu yaparlar. Pek çok kimse yapar. Biraz burada işler çok. Bu dünyanın işleri bitmez. Gideyim orada efendim şu işlerden uzak şöyle

zihnimi dinlendireyim. Başka misal. Namaz kılıyor geceliğin. Maksudı efendim uyumamaktan maksudı efendim eşyasını beklemek veya hut çoluk çocuğunun bakalım ne yapıyorlar, ne ediyorlar falan diye onları kollamak falan gibi bir maksatla. İlim öğreniyor. Efendim, eh böyle öğrenirsem iyi para kazanırım. Halkın arasında kıymetli olurum. Efendim, elde ettiğim mala, paraya kimse göz dikmez. İlim adamına karşı böyle bir şey vardır. Kendimi korurum diyor. Dersle, vaazla meşgul oluyor.

Neden?

Yalnız başına, tek başına durmaktan sıkılıyor. Konuştukça içi açılıyor da ondan. Bizim bir tanıdığımız şey vardı, efendim, yahu demişler, yaşlısın, paran çok, imkanın yerli yerinde, şu yaşlı halinde oturup evinde dursana, Göztepe'den kalkar Ankara'ya, her hafta ders vermeye gelirdi profesör. Efendim, böyle demiş. Birisi ona, o da demiş ki, ya demiş ben kiminle konuşacağım?

Şimdi bu demek ki konuşup ferahlamak için derse geliyor. Yani o dersi Allah rızası için verme gibi bir durum bahis konusu değil. Ferahlamak için. Onun için onun mesela öteki âlimlere vaat edilen vaatlerden,

mükâfatlardan bir nasip alması bahis konusu değil. Keyif için yapıyor bu işi. Efendim başka bir şey. Mesela Kur'an-ı Kerîm yazıyor. Böyle yazarsam yazım güzel olur. Kur'an-ı Kerîm'i hem baştan sona yazar, bitiririm. Hem yazım güzel olur.

Oruç tutuyor. Şimdi hanım, çocuk çocuk bir yere gitti. Ben üç gün oruç tutayım da gündüzleri kim uğraşacak yemek yapmakla, şunuyla, bunuyla?

Efendim, biraz işime bakayım, rahatıma bakayım falan diyor. Olabilen şeyleri sıralıyorum. Yani buna benzer şeyleri hep yapar insan. Efendim, dilencinin birisi yakasına yapışmış, ille bir.

Şey ver, ille bir şey ver. Vermek istemiyor. Adamdan da hoşlanmadı ama yakamı bıraksın diye veriyor. Maksat yakasını ondan sıyırmak. Efendim hasta ziyaret ediyor, niye ziyaret ettin?

Ee, bir zaman gelir biz de hasta olursak biz de ziyaret ederler diyor. Denmez mi? Duymadık mı buna benzer şeyleri?

Belki kendimiz de demişizdir, Allah af-fetsin. Efendim böyle herhangi bir hayrı, efendim bereketi ileride efendim namı

yürüsün, efendim anılsın, kendisi de şöyle olsun, böyle olsun diye yapıyor. İşte bunların hepsi, hepsi de ihlâsa aykırı olan şeyler.

Onun için ihlâs haddi zatında pek öyle kolay bir şey değildir. Haddi zatında pek kolay bir şey değildir. Allah Teâlâ hazretleri lütfedip de insana bir gönül yumuşaklığı, bir gayret kuvvet vermişse o zaman olur.

Onun için amelini böyle ihlâslı yapmak isteyen kimseye muhlis derler de Allah'ın ihlâslı olmaya muvaffak kıldığı kimseye de muhlas derler.

Peygamberler hakkında kullanılan bir sıfat. Allah nasip etmiş de ihlâslı olabiliyor falan diye. İnsan işte bu gibi misallerden yaptığı işi, yaptığı ameli neden yaptığını, niçin yaptığını biraz kendisinin kollamalı. Çünkü nefsin gizli de, şuurunun altında bazı oyunları vardır. İnsan ibadet yapıyorum sanır, aslında ihlâsa aykırı iş yapmaktadır. Onun zararına uğrar veyahut yaptığı amelden hiçbir kâr elde edemez. Onun için hepimiz bir işi yaparken yaptığımız işteki maksadımıza, ne düşünerek yaptığımıza, niyetimize, gayemize, hedefimize fevkalade dikkat etmemiz lazım. Birkaç hadîs-i şerîf daha okuyalım. Ondan sonra da ihlâs

hakkındaki büyüklerden bazılarının sözlerinden kaydettiklerimi yazayım.

c. Halis Amel

Enes ibn Mâlik *radıyallahu anh'ten* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz sahih bir hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki;

مَنْ فَارَقَ الدُّنْيَا عَلَى الْإِخْلَاصِ لِلَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
لَهُ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ فَارَقَهَا
وَاللَّهُ عَنْهُ رَاضٍ

"Men feraka'd-dünyâ ale'l-ihlâsi lillâhi vehdehû lâ şerîke lehû ve ikâmi's-salâti ve îtâi'z-zekâti fâraakahâ vellâhü anhü râdin."

Sadaka rasûlü'llâh. Kim ki dünyada Allah'a ihlâslı olarak ayrılırsa, Vahdehu la şerikelh diyor. Allah vardır, birdir, O'nun şeriki naziri yok.

Yani şirk koşmuyor, başkasına yapmıyor, başkası için yapmıyor ibadeti.

Allah için yapıyor. Muâz b. Cebel *radıyallahu anh'ten* bir hadîs-i şerîf. Muâz b. Cebel'i Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz severdi. Ben seni seviyorum gel sana nasihat edeyim diye böyle bazen ona böyle

sevdiğini de ifade etmiştir. Bu zatı muhteremi Allah şefaatine nâil eylesin cümlemizi. Yemen'e vazifeli gönderdi Peygamber Efendimiz. Ashâb-ı Kirâm içinden böyle bazı kimseleri muhtelif beldelelere gönderildi. Onlar da yıldızlar gibi gittikleri yerde efendim insanların hidayete gelmesine, hak yolu bulmasına, Allah'ın rızasına uygun yaşamasına delil olurlardı. Muâz b. Cebel Yemen'e gidecek. Giderken onunla epeyce konuşmaları meşhurdur Peygamber Efendimiz'in. Demiş ki Muâz b. Cebel Ya Resûlallah Ey Allah'ın Resûlü bana vasiyet et, tavsiyede bulun.

Gidiyorum ya ne tavsiye edersin?

Bir vasiyet eyle bana, tavsiye eyle.

Kâle: O zaman demiş ki Peygamber *aleyhissalatu vesselam* Efendimiz:

أَخْلَصْ دِينَكَ يَكْفِيكَ الْعَمَلُ الْقَلِيلُ

"*Ehlis dîneke.*" Dinini ihlâsla yap. Dininin amellerini, işlerini, ibadetlerini ihlâs ile yap.

"*Yekfikü'l-amelü'l-kalîlü.*" Böyle yaparsan az bir amel bile sana yeter. Yani çok yapıp da ihlâssız yaparsan faydasını görmezsin ama, dikkatli dikkatli, şuurlu olarak ihlâsla yaparsan, o

zaman o da insanın derece kazanmasına, sevap kazanmasına kâfi gelir.

Peygamber Efendimiz'e Ebû Ümâme el-Bâhili *radıyallahu anh* naklettiğine göre bir şahıs geldi.

Dedi ki:

فَقَالَ أَرَأَيْتَ رَجُلًا غَزَا يُلْتَمِسُ الْأَجْرَ وَالذِّكْرَ مَا لَهُ
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا شَيْءَ لَهُ
فَأَعَادَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا شَيْءَ لَهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ مِنَ
الْعَمَلِ إِلَّا مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتِغَى بِهِ وَجْهَهُ

"Fe-kâle: Eraeyte racülen ğazâ yeltemisü'l-erca ve'z-zikra mâ lehû." Yâ Resûlallah demiş, bir insan ki gaza ediyor, cihad ediyor, hem Allah'tan ecir bekliyor, hem de şöhretlenmeyi düşünüyor. Ne kahraman desinler diye düşünüyor. *Ma lehu*.

Bunun eciri ne olur?

Ne ecir verilir buna?

"Fe-kâle Rasûlüllâhi sallellehü aleyhi ve selleme. Lâ şey'e lehû." Ona hiçbir ecir yoktur.

"Fe-eâdehâ selâse merrâtin." Üç defa sormuş. Demek ki bir defadan acaba yanlış mı

duydum filan dedi. İkna olmadı veyahut acaba anlatamadım mı diye düşündü. Üç defa sormuş.

"Ve yekûlu Resûlüllâhi sallellehü aleyhi ve sellem: Lâ şey'e lehû." Ona hiçbir ecir, sevap yoktur diye. O da cevap vermiş. *Sümme kâle.*

Sonra da buyurmuş ki:

"İnna'llâhe azze ve celle."

Allah, Aziz ve Celil olan Allah Teâlâ:

"Lâ yükbelü mine'l-'ameli." Ameli kabul etmez

"İllâ mâ kâne lehû hâlisân."

Ancak sadece kendisinin için ihlâs ile yapılan ameli kabul eder. Başka ameli kabul etmez.

"Vebtüğiye bihî vechühû." Sadece kendi rızası düşünülerek yapılan ameli kabul eder. Başka bir şey katıştı mı içine katışık oldu. Sütte katıştırıldığı gibi, tereyağına katıldığı gibi, altına katıldığı gibi katılıp, katışık şeyi sevmez Allah Teâlâ Hazretleri.

Bir başka hadîs-i şerîfinde de eskiden okumuştuk ki.

Allah Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki ben ortakların en hayırlısıyım. Kinayeli bir söz bu. Hadîs-i şerîfte kinayeli bir söz. Allah Teâlâ

Hazretleri buyuruyor ki ben ortakların en hayırlısıyım. Bir kimse bana bir amel yaptığı zaman, bir iş işlediği zaman, birisini şerik koşarsa, ortak katarsa beni, yani bunu hem Allah için yapıyorum, hem filanca için diye şerikle olursa ben derim ki al bunu şerikime ver.

Yani ne demek?

Ben o ameli kabul etmem demek.

d. Felah Bulmak

Bir hadîs-i şerîf daha. Ebû Zer El-Gifârî *radiyallahu anh'ten* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hazretleri şöyle buyurmuşlar.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَخْلَصَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ

"*Kad eflaha men ehlesa kalbehû li'l-îmani.*

" Kalbini, gönlünü iman için ihlâslı kılan, imanını ihlâslı eden kimse felah buldu. Kalbine ihlâsı yerleştirmiş, imanı ihlâs ile takviye etmiş, her işini hâlisane, muhlisane yapan kimse felah buldu.

Felah bulmak ne demek?

Yani dünya ve ahiretin sıkıntılarından emniyette olup, Allah'ın vadettiği yüksek derecelere nâil oldu. Şimdi bu ihlâs hakkında

büyüklerimizin sözlerinden bazılarını ve bazı ince noktaları da hatırlatalım. Tarihte Gazzâlî'nin İhyası'nda geçiyor ki,

الإِخْلَاصُ بِتَجْرِيدِ قَصْدِ التَّقَرُّبِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى عَنْ

جَمِيعِ الشَّوَائِبِ

"el-ihlâsu bi-tecrîdi kasdi't-tekarrubi ila'llâhi Teâlâ 'an cemî'i's-şevâibi."

İhlâs, Allah Teâlâ Hazretlerine yakınlaşmak kastını başka şaibelerden pak eylemektir. Hani insan bir ibadet yapıyor, hem onu düşünüyor hem bunu düşünüyor diye de-
min saydık ya, mesela hac ediyor, bir oraları görmüş olayım canım, hacca gideyim, bir şöyle Irak'tan geçeyim, oradaki o ziyaret yerlerini bir göreyim, altından kubbeler varmış, efendim koca koca camiler varmış, süslü türbeler varmış, hiç de görmedim Bağdat'ı. Ana gibi yar olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz derler, bir gideyim. Bak, Allah için yapacağı işe bir şaibe karıştırdı. Çünkü turistik seyahat mi bu, ibadet mi?

Birazcık turistik seyahat oldu, onun için karıştı. İhlâs neymiş?

Allah'a yakınlığa, başka bir şaibe katıştırmamakmış.

e. Riya Ve Amelde Doğru Niyet

Riyanın iki şeklini Fudayl B. İyâz *radiyalahu anh* şöyle anlatıyor.

تَرَكُ الْعَمَلِ مِنْ أَجْلِ النَّاسِ رِيَاءٌ وَالْعَمَلُ مِنْ أَجْلِ
النَّاسِ شِرْكٌ وَالْإِخْلَاصُ أَنْ يُعَافِكَ اللَّهُ مِنْهُمَا

"Terakü'l-'ameli min ecli'n-nâsi riyâün."

Şimdi biz riya'yı hep insanlara bakmadan Allah rızası için yapmak diye düşünüyorduk, bu tarafını düşünmüyorduk. Diyor ki, Fudayl b. İyâz rahmetullahi aleyh, büyük, arif, kâmil zatlardan bir zatı muhterem. Ameli, insanlar görecektir diye yapmaktan vazgeçmek, o da riya'dır, o da ihlâssızlıktır. Namaz kılıyordu, namaz kıldırı. Şimdi insanlar görecektir, ihlâsa aykırı olur, riyakârlık olur. Kılmayayım demek, gene riya olur.

"Ve'l-'amelü min ecli'n-nâsi şirkün." İnsanlar için amel işlemek, o da şirktir. Yani insanlar görsün diye amel işlemek şirktir. Şimdi birincisinin,

"Ve'l-ihlâsu en yü'âfîke'llâhü minhümâ". Allah'ın bu her ikisinden de seni halis kılması, kurtarmasıdır ihlâs diye söylemiş de.

Birincisi neden şey oluyor?

Yani insanlar görecek diye, riya olmasın diye yaptığı güzel ameli bırakmak da o da riya dır dedi. Bu zat ince bir mesele söyledi.

Neden bunu diyor?

Çünkü şu sebepten söylüyor ki, senin gözünde insanların kadri kıymeti var hâlâ. Hâlâ hesaba insanları kata kata yapıyorsun. İşlere insanları düşünme düşünme girişiyorsun.

Halbuki halis müslüman nasıl olacaktı?

وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

"Velâ yehâfûne levmete lâimin." Kınayanın kınamasından korkmayacaktı. İsterse sevsinler, isterse dövsünler, isterse beğensinler, isterse kızsınlar, yapacağı şeyi Allah emretmişse, hadîs-i şerîf de öyle geçmişse, Kur'an-ı Kerîm de öyle geçmişse, hiç aldırmadan yapacak, dosdoğru yürüyecek. Yoksa insanlar görmesin, riya olur falan diye bu sefer düşününce, insanları gene bir başka bakımdan, menfi bakımdan hesaba katmış oluyor. O halde, o halde insanın böyle bir hataya da düşmemesi lazım. Hatta buna tabi şeyler düşer. Yani buna biraz dinde ilerlemiş, az çok riya, ihlâs nedir diye bu meseleyi öğrenmiş olan kimseler, aman riya olmasın şimdi, şimdi

kılmayayım falan diye böyle şey yapanlar düşer.

Gazzâlî diyor ki:

فَلَا يَنْبَغِي أَنْ يَتْرَكَ الْعَمَلَ عِنْدَ خَوْفِ الْآفَةِ وَالرِّيَاءِ
فَإِنَّ ذَلِكَ مُنْتَهَى بُغْيَةِ الشَّيْطَانِ مِنْهُ

"Felâ yenbeğî en yütrake'l-'amele 'inde havfi'l-'âfeti ve'r-riyâi fe inne zâlike muntehâ büğyetü's-şeytâni minhü."

Sakın böyle düşünerek salih amelleri aman riyâ olmasın, afet gelmesin, kazaya uğramasın benim yaptığım bu hayırlı iş diye terk etmek de diyor doğru değildir çünkü şeytanın arzusu budur zaten.

Şeytanın işi neydi?

Şeytanın işi insanı kötülüğe sevk etmek veyahut iyi işleri yaptırmamak diye yaptırtmadı işte gene. Yine bir vesvese verdi, bu sefer başka yoldan damarına girip, kandırıp yine iyi iş yaptırmadı. O halde insan yapacağı şeyi düşünecek, yapması gerektiğini anladıktan sonra insanlar beğense de beğenmese de dosdoğru yapacak, aldırmayacak. İnsanların methi veya zemmi onun nazarında müsavî olacak. Bu ince bir noktadır yani dindarlıkta. Bir başkası demiş ki, çok önemli bir cümle.

Hatta mümkün olsa da Arapça bilen kardeşlerimiz ezberlese.

"Kale's-Sûsiyyu"

Bu Sus şehri. Şimdi şu İranlılarla Iraklıların çarpıştığı yerler de bir yerdedir. Sus şehri. Orada Danyal aleyhisselam'ın kabri de var. Oradan yetişmiş bir ârif bu zatı muhterem.

Diyor ki:

مُرَادُ اللَّهِ مِنْ عَمَلِ الْخَلَائِقِ الْإِخْلَاصُ فَقَطْ

"Mürâdüllâhi min 'ameli'l-halâiki'l-ihlâsu fe-kad."

Allah Teâlâ Hazretlerinin kulların amelinden muradı sadece ihlâstır. Çünkü sen ziyafet verdin.

Ne olacak yani?

O yiyecek Allah'a mı gidiyor?

Sen para verdin, sadaka verdin. O para sadaka Allah'a mı yarıyor?

Sen namaz kıldın, daha başka bir şey yaptın. Senin o eğilip kalkmandan, senin yorulmandan Allah'a ne?

Yani ne şeyi var?

Yapılan işlerden bir tek şey var.

Muradı, Allah Teâlâ Hazretleri'nin. İhlâstır. Yani bizim namazlarımız, haclarımız,

sadakalarımız, zekâtlarımız, daha başka çalışmalarımızın hepsi, dış şekilleri Allah Teâlâ Hazretleri'ne şey yapmaz. Hadâs, âyet-i kerîmede şöyle geçiyor, kurbanda hani kurban kesiyoruz ya.

لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ
التَّقْوَى مِنْكُمْ

Len yenâla'llâhe lühûmühâ ve lâ dimâühâ. Bu kestiğiniz kurbanların etleri ve kanları Allah'a ulaşmayacak.

Ve lâkin yenâlühü't-takvâ minküm.

Sizin takvânız ulaşacak Allah Teâlâ Hazretleri'ne.

Siz onu keserken takva ehliydiniz ya, o takvadan dolayı bir ecir alacaksınız. Bizim de amellerimizde Allah'ın muradı sadece ihlâstır. Gidecek olan Allah Teâlâ Hazretlerinin huzuruna gidecek olan, kabul edilecek olan ihlâstır. En önemli nokta bu nokta olmuş oluyor.

يُقَالُ الْعِلْمُ بَذْرٌ وَالْعَمَلُ زَرْعٌ وَمَاؤُهُ الْإِخْلَاصُ

"Yükâlü'l-'ilmü bezirun ve'l'amelü zer'un ve mâühü'l-ihlâsü". Bilmek, iyi amelleri bilmek, tohumdur. Yapmak, o tohumu ekip de ziraatini, yani bitkisini ortaya çıkarmaktır.

"*Ve mâühü'l-ihlâsu*". Onun da suyu ihlâstır. Yani insan nasıl tohumu ekiyorsa. Ondan sonra bir yeşillik çıkıyor. Sen onu sulamazsan, o ota bakmazsan, kuruyup, sararıp kalırsa, bir işe yaramazsa, o halde sulamak gerekiyorsa, amel de bir işe yaramaz, sararır, kurur. Onun suyu ihlâstır.

f. Allah'ın Takdiri

Muhammed ibn Said el Mervezî. Bu zatın sözünü de söyleyip sözümüzü keselim. *Rahmet-ullahi aleyh* demiş ki:

الْأَمْرُ كُلُّهُ يَرْجِعُ إِلَى أَصْلَيْنِ: فِعْلٌ مِنْهُ بِكَ وَفِعْلٌ
مِنْكَ لَهُ فَتَرْضَى مَا فَعَلَ وَتُخْلِصُ فِيمَا تَعْمَلُ فَإِذَنْ
أَنْتَ سَعِدْتَ بِهَذَيْنِ وَفُزْتَ فِي الدَّارَيْنِ

"*el-emru küllühü yerci'u ilâ esleyni*". Şu insanların işlerinin hepsi iki temele dayanır. İki temele gider dayanır.

Bir.

"*Fi'lün minhü bike*"

İki.

"*Ve-fi'lün minke lehû*"

İnsanın bu dünya hayatında karşılaştığı şeyler iki tanedir, iki temele dayanır. Birisi, Allah'ın sana nasip ettiği iş. Allah'ın sana takdiri,

Allah'ın sana gönderdiği şey. İkincisi, senin onun için yaptığın amel. İki şey var şu bizim hayatta, başka fazla bir akıl karıştırmaya lüzum yok. Başımıza gelenler, bir Allah'ın bize takdiri, iki bizim Allah'a yaptığımız ibadetler. Şu bizim hayatımızda şu iki şeyden başkası yok. Bu zat-ı muhterem diyor ki,

"Fe-terdâ mâ fe'ale"

Allah'ın sana yaptığına razı olursun ve

"Ve tehlisu fîmâ te'melü". Senin ona yaptığın ibadeti de ihlâsla yaparsın. Kulluk gayet kolay. Hiç öyle uzun boylu terlemeye şakaklarını, insanın ter basmasına lüzum yok. Gayet kolay. Allah'ın sana takdirine rıza göstereceksin. O sana ne eylemişse, ne takdir etmişse, ne getirmişse başına isyan etmeyeceksin, karşı gelmeyeceksin. Hoşnutluk ve rıza göstereceksin. İkincisi senin ona yaptığında halis muhlis bir niyet ile yapacaksın.

"Fe-izen ente se'idte bi-hâzeyni ve füzte fi'd-dârayni." O zaman sen mes'ud bir kul olursun. Bahtiyar bir kul olursun. Ve dünyada da ahirette de efendim feyzi felaha nâil olursun. Gayet kolay. Allah'u Teâlâ Hazretleri cümlemizi ihlas sahibi kul eylesin. Tabi insanın camiye gelmesi, camiye gelmesi bir nimet.

Elhamdülillah ki kahvehanede değiliz, efendim plajda değiliz, kumarhanede değiliz, daha başka bir şeyle değiliz. Güzel. Ama buranın da tehlikeleri varmış demek ki. İşte buranın ibadetlerin, kulluğun, bizim yapmakta olduğumuz işlerin tehlikesi de ihlâsı kaybetmektir. Ameller ihlâssız olduğu zaman Allah Teâlâ Hazretleri kabul etmiyor. İhlâslı olduğu zaman da az bir amel bile çoğa sayılıyor. Ve çok büyük mükâfatlara nâil oluyor. O halde bizlere düşen her işimizde ihlâslı yapmak. Allah Teâlâ Hazretleri'nin rızasını düşünerek ve niyetimize başka bir şeyi katmayarak yapmaya çalışmak.

Allah Teâlâ Hazretleri cümlemizi böyle ihlâslı eylesin... Halis muhlis ameller işleyip rızasını kazanmayı nasip ve müyesser eylesin...

Fâtiha-i şerîfe me'a'l-besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

